

BYGGÐASTOFNUN

Brothættar byggðir – Betri Bakkafjörður

Árangur - stiklað á stóru í lok verkefnis 2024
Íbúafundi 6. maí 2025, Helga Harðardóttir og Kristján Þ. Halldórsson

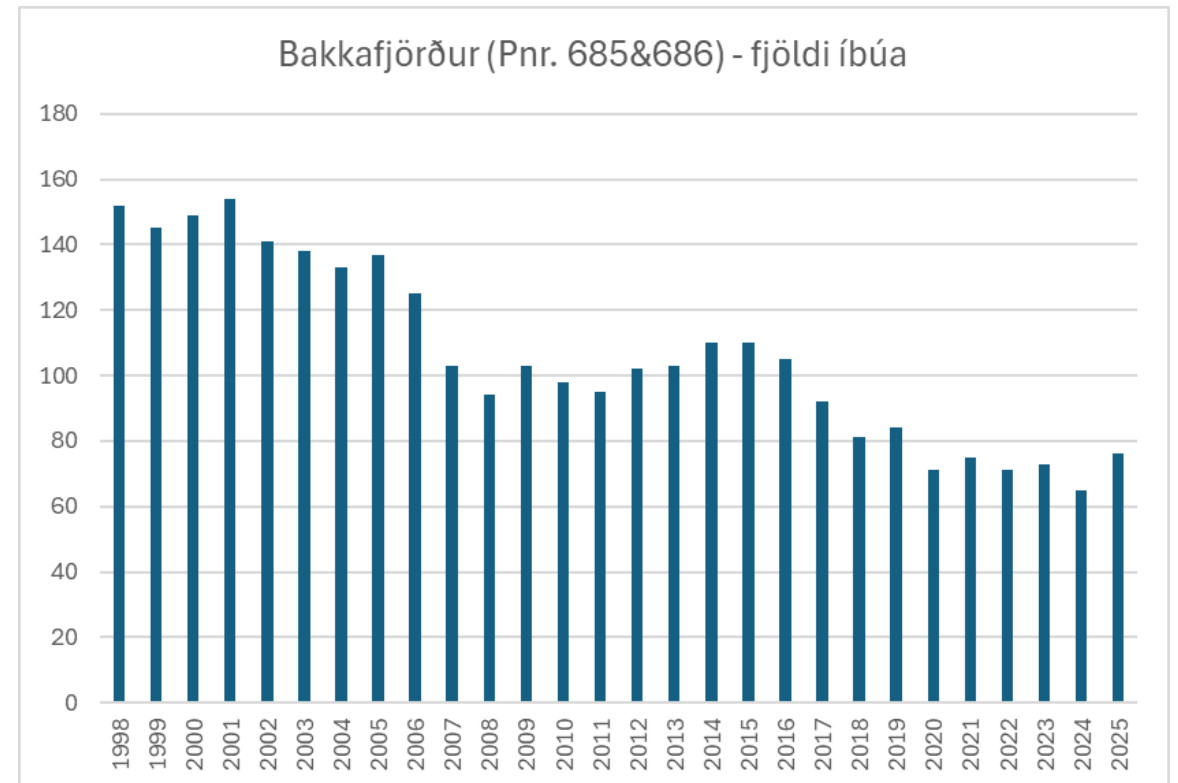
Hvað er árangur og hvernig má mæla hann?

- Lýðfræðilegar upplýsingar s.s. fjöldi íbúa, kynjahlutfall, aldur ofl.
- Árangur af vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun
- Frumkvæðisverkefni s.s. þátttaka, fjármunir, árangur ofl.
- Staða í atvinnulífi á Bakkafirði
- Mannlíf á Bakkafirði
- Annað

Það er erfitt fyrir okkur að fullyrða nokkuð um þrjú neðstu atriðin, frekar má horfa á niðurstöður könnunar meðal íbúa varðandi þau. **Fjölmörg atriði önnur en verkefnið hafa haft áhrif á gang mála á verkefnistímanum.**

Lýðfræði

- Mat á lýðfræðilegri stöðu byggðarlags s.s. aldurssamsetningu, kynjahlutföllum m.a. gefur til kynna erfiðari stöðu í upphafi árs 2025 en í upphafi árs 2019.

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun

Framtíðarsýn 2025

Samfélaginu við Bakkaflóa hefur tekist að stöðva hnignun undangenginna ára og náð markvissum skrefum til bættrar stöðu samfélagsins. Tekist hefur að tryggja stöðugleika með störfum í sjávarútvegi, fjarvinnslu og störfum án staðsetningar, meðal annars með markvissum stuðningi stjórnvalda. Hefðbundinn landbúnaður á jörðum, með nýsköpun og nytjaskógrægt hefur skapað ný störf í dreifbýlinu.

Ferðapjónustu hefur vaxið fiskur um hrygg og samfélaginu á Bakkafirði hefur lánast að laða til sín störf í nýsköpun og nýjum greinum svo sem náttúrurannsóknum. Samfélagið er skemmtilegt, samheldið og tekist hefur að bæta stöðu byggðarlagsins hvað þjónustu varðar, í góðri sátt við sveitarfélagið og stjórnvöld. Samfélagið á Bakkafirði hefur skapað sér jákvæða ímynd og er þekkt fyrir að vera áhugaverður staður til búsetu og til að sækja heim.

4 meginmarkmið

Sterkir samfélagsinnviðir

Öflugt atvinnulíf

Aðlaðandi ímynd Bakkafjarðar

Skapandi mannlíf

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun Meginmarkmið 1

I. Meginmarkmið: Sterkir samfélagsinnviðir	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar
Starfsmarkmið 1.1: Sníða lausn í skóla- og vistunarmálum sem hentar börnunum og samfélaginu við Bakkafjörð fyrir árslok 2022, líkt og kveðið er á um í sérstökum samfélagsáttmála milli íbúa við Bakkaflóa, Langanesbyggðar og ríkisins. Farnar verði nýjar leiðir sem geta nýst dreifðum byggðum og samræmast getu sveitarfélagsins Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra.				X		Fjallað er um dagvistunar- og skólamál í sérstökum samfélagsáttmála milli íbúa við Bakkaflóa, Langanesbyggðar og ríkisins vegna byggðar við Bakkaflóa. Sáttmálinn var staðfestur í ársbyrjun 2022. Þá er unnið að nýrri skólastefnu Langanesbyggðar.
Starfsmarkmið 1.2: Aðstoða fólk sem lengi hefur verið atvinnulaust við að komast aftur í virkni fyrir lok mars 2021.					X	Aflagt 2022. Með tilkomu nýrra rekstraraðila að fiskvinnslu á staðnum sköpuðust störf sem íbúar í atvinnuleit nýttu sér. Það má því segja að markmiðinu hafi verið náð.
Starfsmarkmið 1.3: Koma á fót kaffihúsi, veitingastað og pöntunarþjónustu fyrir 18. Október 2019. Ábyrgð: Rekstraraðili Hafnartanga 4.					X	Sveitarfélagið gekk til samninga við nýja rekstraraðila vegna reksturs á veitinga-, kaffihúsi og pöntunarþjónustu á árinu 2020.
Starfsmarkmið 1.4: Kanna möguleika á samstarfi við Orkusetur/Orkustofnun um átak í orkusparandi aðgerðum á íbúðarhúsnæði, fyrir lok mars 2020. Ábyrgð: Verkefnisstjórn.					X	Farið var í átak með íbúum árið 2020 samhliða því þegar Orkusjóður auglýsti eftir umsóknum til orkusparandi aðgerða. Níu umsóknir voru sendar til Orkusjóðs frá Bakkafirði og hlutu allar jákvæða afgreiðslu.
Starfsmarkmið 1.5: Vinna markvisst að því að auka sókn frumkvöðla í samfélaginu í styrktarsjóði fyrir utan verkefnið Betri Bakkafjörð. Að lágmarki verði komnir fjórir styrkir til verkefna í byggðarlaginu fyrir lok október 2020 Ábyrgð: Verkefnisstjóri.					X	Einstaklingar og fyrirtæki hafa haldið áfram að senda inn umsóknir í hina ýmsu sjóði á árinu. Nefna má Framkvæmdasjóð ferðamannastaða og Uppbyggingarsjóð Norðurlands eystra, og var eftir því tekið hversu margar umsóknir bárust að þessu sinni í Uppbyggingarsjóð af svæðinu.
Starfsmarkmið 1.6: Lokið verði við lagningu ljósleiðara í byggðina við Bakkaflóa á árinu 2019. Ábyrgð: Langanesbyggð.					X	Búið er að tengja byggðina á Bakkafirði við ljósleiðara sem lagður var í þorpið á árinu.
Starfsmarkmið 1.7: Kanna möguleika á að koma á fót heilsueflandi almennings- sameignum innan sveitarfélagsins, þarfagreiningu lokið fyrir árslok 2022.				X		Vinna langt komin en ekki lokið. Íbúakönnun hefur verið framkvæmd og hluti þarfagreiningar.

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun

Meginmarkmið 1 - 2

<p>Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra.</p> <p>Starfsmarkmið 1.8: Styrkja hverfisráð Bakkafjarðar og horfa í þeim efnum til reynslu annarra fjölkjarna- og víðfeðmra sveitarfélaga.</p> <p>Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við hverfisráð Bakkafjarðar.</p>					X	<p>Nýtt starfsmarkmið 2022. Formaður hverfisráðs og verkefnisstjóri heimsóttu á árinu Borgarfjörð Eystra og kynntu sér reynslu þar af heimastjórn. Í kjölfarið skiluðu þeir af sér minnisblaði og kynntu í hverfisráði. Frekari umræða ekki farið fram en hverfisráð fundaði reglulega á árinu og tók virkan þátt í að forgangsraða verkefnum og koma á framkvæmdaáætlun Langanesbyggðar.</p>
II. Meginmarkmið: Öflugt atvinnulíf						
	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar
<p>Starfsmarkmið 2.1: Kominn verði viðbótar sértækur byggðakvóti í farveg fyrir lok nóvember 2019.</p> <p>Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra og Bygðastofnun.</p>					X	<p>Fyrirtæki í sjávarútvegi á Bakkafirði fengu úthlutað byggðakvóta sem skapað hefur atvinnu á staðnum.</p>
<p>Starfsmarkmið 2.2: Komin verði tvö <u>fjarvinnlustörf</u> í Grunnskólahúsinu á Bakkafirði fyrir lok júlí 2023. Þá verði möguleikar skoðaðir á að koma upp vinnuaðstöðu fyrir óstaðbundin störf.</p> <p>Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við Langanesbyggð.</p>					X	<p>Þjóðskjalasafn Íslands auglýsti til umsóknar tímabundið starf á Bakkafirði við skráningu sóknarmannatala. Starfið byggir á styrksamningi Þjóðskjalasafns Íslands við Bygðastofnun f.h. innviðaráðherra, með vísan í aðgerð <u>B.8. – Fjarvinnlustöðvar</u> í stefnumótandi byggðaáætlun. 2024 tókst að fá styrk úr <u>C.01 Sértæk verkefni</u> <u>sóknaráætlanasvæða</u> fyrir framkvæmdir í skrifstofuhlutanum grunnskólahússins og bæta þar með aðstöðuna, sem getur nýst fyrir óstaðbundin störf.</p>
<p>Starfsmarkmið 2.3: Skapa umgjörð og fá náttúrufræðing til starfa á staðnum fyrir mitt ár 2023 í samræmi við tillögu 5 í skýrslu ráðherraskipaðrar nefndar um málefni byggðarinnar við Bakkaflóa.</p> <p>Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við verkefnisstjórn, ráðuneyti og viðeigandi stofnanir.</p>					X	<p><u>SSNE</u> og umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið gerðu með sér samning sem hefur það að markmiði að koma á samstarfi um stofnun starfsstöðvar í náttúruvannsóknnum á Bakkafirði. Framlag til verkefnisins kemur úr stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2022-2036, aðgerða <u>C.9 – Náttúruvernd til eflingar byggðapróunar</u>. Vinnu við það verkefni er lokið. Skýrsla starfshóps um eflingu samfélagsins á Langanesi kom út í apríl 2024 en niðurstöður hafa verið kynntar með formlegum hætti í ágúst. Tillögur starfshópsins skulu m.a. snúa að friðlýsingu á hluta Langaness, t.d. með stofnun þjóðgarðs, eflingu hringrásarhagkerfisins og grænni atvinnuuppbyggingu á svæðinu. Jafnframt verði hugað að bættu orkuöryggi svæðisins með tillögum er snerta dreifi- og flutningskerfi raforku,</p>

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun Meginmarkmið 2

						jarðhitaleit og aukna orkuöflun innan svæðis.
Starfsmarkmið 2.4: Ferðabjónusta tengd skólahúsnæðinu fyrir lok júní 2019 Ábyrgð: Rekstraraðili Skólagötu 4.					X	Aðstöðu hefur verið komið upp í skólahúsnæðinu til reksturs ferðabjónustu og nýir rekstraraðilar tóku við á árinu 2020.
Starfsmarkmið 2.5: Kortleggja möguleika á að koma upp afþreyingu á svæðinu, til dæmis stangveiði, hvala- eða fuglaskoðun og/eða komu «Expedition» skemmtiferðaskipa fyrir mitt ár 2020. Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við frumkvöðla			X			Verkefnisstjórn styrkti aðila sem ráðgerðu að fara út í hvala- og fuglaskoðun. Vegna COVID-veirunnar röskuðust þau plön og umsækjandi féll frá verkefninu. Ferðabjónustufyrirtækið NorthEast býður hins vegar upp á ýmsar ferðir og auglýsir á sinni heimasíðu. Fleiri hugmyndir eru í þróun.
Starfsmarkmið 2.6: Skilgreina/kortleggja og merkja gönguleiðir í nágrenni Bakkafjarðar. Ábyrgð: Hverfisráð Bakkafjarðar í samstarfi við atvinnu- og nýsköpunarnefnd Langanesbyggðar og Markaðsstofu Norðurlands				X		Greinargott gönguleiðakort er til yfir helstu gönguleiðir umhverfis Bakkafjörð. Þá eru til stíkur til að merkja helstu leiðir. Framhald verkefnisins er á borði Hverfisráðs Bakkafjarðar.
Starfsmarkmið 2.7: Koma starfsemi af stað í húsnæði við Hafnargötu 2-4, fyrir apríl 2020. Ábyrgð: Eigendur húsnæðis í samstarfi við verkefnisstjóra.					X	Bjargið ehf. keypti þrotabú Toppfisks og kom á fót fiskvinnslu sem hefur skapað störf fyrir ákveðinn hóp.
Starfsmarkmið 2.8: Námskeið í stofnun og rekstri fyrirtækja, fyrir lok nóvember 2022. Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við SSNE og Kistuna					X	Haldið var opið spjall um atvinnu- og nýsköpun á svæðinu í Kistunni á Þórshöfn. Fulltrúar SSNE fóru yfir ráðgjafar- og stuðningsmöguleika, kynntu Norðanátt, fjármögnunarleiðir og styrktarsjóði.
Starfsmarkmið 2.9: Láta útbúa áningastaði/útskot við veginn um Langanesströnd Ábyrgð: Sveitarstjórn Langanesbyggðar.					X	Með nýjum uppbyggðum vegi milli Þórshafnar og Bakkafjarðar hefur verið komið fyrir áningarstöðum/ útskotum á valda staði.
Starfsmarkmið 2.10: Fjölga nýsköpunarverkefnum tengdum sjávarútvegi, fyrir mitt ár 2023. Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við fyrirtæki.					X	Nýtt starfsmarkmið árið 2022. Fiskvinnslufyrirtækið Bjargið ehf. hlaut árið styrk að upphæð kr. 4.500.000 úr Lóunni nýsköpunarsjóði fyrir verkefnið Grásleppugæði. Verkefnið leiddi af sér nýtt verkefni sem hlaut veglegan styrk úr Matvælasjóði árið 2023 og eflir samstarfið við Björgl Skagaströnd, Brim og Háskóla á Akureyri.
Starfsmarkmið 2.11: Skilgreina að minnsta kosti einn ferðamannastað í Bakkaflóa fyrir					X	Nýtt starfsmarkmið árið 2022. Sem stendur eru tveir áfangastaðir í Bakkaflóa skilgreindir sem forgangsverkefni í áfangastaðaaætlun fyrir árin 2021-2023. Búið er að

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun Meginmarkmið 2 - 3

nýja áfangastaðáætlun Norðurlands sem tekur gildi 2024. Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra og íbúa.						skilgreina einn áfangastað í áfangastaðáætlun Norðurlands sem tekur gildi 2024.
Starfsmarkmið 2.12: Kanna jarðveg fyrir uppbyggingu hótels í Bakkaflóa, fyrir mitt ár 2023. Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra.	X					Nýtt starfsmarkmið árið 2022, ekki formlega hafið.
III. Meginmarkmið: Aðlaðandi umhverfi Bakkafjarðar						
	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar
Starfsmarkmið 3.1: Unnið verði að því með íbúum að fanga sérstöðu Bakkafjarðar og þræðisveita og koma henni á framfæri í samfélaginu og utan þess fyrir mitt ár 2023. Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við íbúa og fjölmiðla.				X		Menningu og sögu staðarins var miðlað með fjölbreyttum hætti. Bakkafjörður byggir tilvist sína á sjósókn og sjávarútvegi. Þá eru tækifæri til staðar í landbúnaði og ferðaþjónustu sökum þess að svæðið er talið henta vel til sauðfjárræktar. Náttúran og vísu eru ákveðin tækifæri fyrir tiltekinn hóp ferðamanna.
Starfsmarkmið 3.2: Virkja kraft íbúanna til framfara. Ábyrgð: Verkefnisstjóri í samstarfi við Hverfisráð Bakkafjarðar			X			Íbúar hafa í gegnum árin verið virkir í því að hlúa að byggðarlaginu. Áhugi íbúa s.s. á umhverfismálum, skógrækt, eyðingu lúpínu og verndun gamalla húsa er ákveðinn styrkur samfélagsins. Íbúar héldu framfarafund á árinu og ræddu þar ýmis mikilvæg mál, einnig á íbúafundinum og í reglulegum samtölum við verkefnastjóra.
Starfsmarkmið 3.3: Móta aðgerðaáætlun í umhverfismálum á Bakkafirði og þræðisveitum , líkt og kveðið er á um í sérstökum samfélagssáttmála milli íbúa við Bakkaflóa, Langanesbyggðar og ríkisins, fyrir lok árs 2023. Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við hverfisráð og íbúa.				X		Sveitarfélagið Langanesbyggð hefur skoðað möguleika sem felast í samstarfi á svæðinu í sörpmálum. Unnið er að svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs á Norðurlandi (2023-2036) og þá er fjallað um umhverfismál í sérstökum samfélagssáttmála milli íbúa við Bakkaflóa, Langanesbyggðar og ríkisins. Áætlun liggur fyrir um fráveitumál. Snemma í ár 2024 var umhverfisfulltrúi ráðinn í starfið sem er í samráði við hverfisráðið að vinna að markmiðinu.
Starfsmarkmið 3.4: Meta kosti þess að endurheimta Bláfánann fyrir höfnina.					X	Aflagt 2022. Málið hefur verið skoðað og niðurstaðan var að ekki væri ástæða til að endurheimta Bláfánann að svo stöddu.
Starfsmarkmið 3.5: Langanesbyggð verði í fremstu röð varðandi innleiðingu heilsueflandi samfélags. Ábyrgð: Stýrihópur um heilsueflandi samfélag, HSAM hópurinn.			X			Í Langanesbyggð eru íbúar meðvitaðir um mikilvægi þess að stunda heilsueflandi starfsemi, m.a. með útivist og nýta sé það sem íþróttamiðstöðin hefur upp á að bjóða. Verkefnisstjóri Langanesbyggðar fyrir Heilsueflandi samfélag (HSAM) hefur haft samráð við verkefnisstjóra og hverfisráð

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun

Meginmarkmið 3 - 4

						Bakkafjarðar og ráðgert er að efla það samstarf.
Starfsmarkmið 3.6: Átak verði gert í að bæta umhirðu fasteigna og umhverfis. Ábyrgð: Íbúar, fyrirtæki, fasteignaeigendur og Langanesbyggð.					X	Húseigendur á Bakkafirði halda almennt húsum sínum vel við. Gert hefur verið átak í lagfæringu íbúðar- og atvinnuhúsa, sem kölluðu á endurbætur, auk þess að lagfæra umhverfi þeirra.
Starfsmarkmið 3.7: Skoða hvort hægt sé að finna jörðinni Skeggjastöðum nýtt hlutverk, ásamt meðfylgjandi húsakostum, fyrir mitt ár 2023. Ábyrgð: Langanesbyggð í samstarfi við verkefnisstjóra og sóknarnefnd Skeggjastaða.					X	Nýtt starfsmarkmið árið 2022. Gerður hefur verið leigusamningur um nýtingu á Skeggjastöðum í tengslum við ferðapjónustu.
IV. Meginmarkmið: Skapandi mannlíf						
	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar
Starfsmarkmið 4.1: Skipuleggja gamla hafnarsvæðið og framfylgja og framkvæma þá stefnu. Ábyrgð: Langanesbyggð og verkefnisstjóri.				X		Starfsmarkmiði breytt árið 2022. Deiliskipulag af gamla hafnarsvæðinu hefur fengið lögformlega afgreiðslu. Hluti þess skipulags hefur komið til framkvæmda með nýjum útsýnispalli og með öðrum framkvæmdum á Hafnartanganum. Þá stóðu íbúar fyrir skemmtilegri hugmyndavinnu á árinu og fengu til sín landslagsarkitekt til að vinna hugmyndirnar áfram. Verkefnisstjóri mun halda áfram með þessa vinnu og koma hugmyndum íbúa í framkvæmd. Á árinu 2024 fékkst styrkur til að koma upp leikvelli á svæðinu.
Starfsmarkmið 4.2: Útbúa aðstöðu á Bakkafirði fyrir innlent og erlent listafólk og listnema. Ábyrgð: Verkefnisstjóri			X			Starfsmarkmiði breytt árið 2022. Þó ekki sé búið að útbúa sérstaka aðstöðu var stutt við verkefni sem tengist þessu markmiði. Þar að auki er búið að efla listsköpun á staðnum og fékkst styrkur fyrir listasmiðju unglinga úr Barnamenningsjóði.
Starfsmarkmið 4.3: Kvikmynd um Langanesbyggð. Ábyrgð: Langanesbyggð					X	Verkefnisstjórn lítur svo á að markmiðum þessa verkefnis hafi verið sinnt. Fjölmiðillinn <u>N4</u> framleiddi sjónvarpsefni í tveimur hlutum um Bakkafjörð. Þá hefur ferðapjónustufyrirtækið <u>North East Travel</u> framleitt markaðskynningarefni og kynningarmyndband.
Starfsmarkmið 4.4: Skógrækt í þéttbýlinu. Ábyrgð: Verkefnisstjóri.			X			Áhugafólk um skógrækt hefur haldið úti félagi sem hefur gróðursett tré á svæðinu. Stefnt er að því að gera skógræktaráætlun fyrir Bakkafjörð sambærilega þeirri sem hefur verið unnin á Þórshöfn og hefur þegar komið til framkvæmda.

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun Meginmarkmið 4

<p>Starfsmarkmið 4.5: Efla samstarf/tengsl innan sveitarfélagsins. Lokið maí 2023. Ábyrgð: Hverfisráð Bakkafjarðar.</p>						<p>Páttur í eflingu tengsla innan sveitarfélagsins var stofnun hverfisráðs sem hefur fundað reglulega. Þá hefur Björgunarsveitin Hafliði unnið að því að treysta sitt starf á Bakkafirði. Halda þarf áfram vinnu við eflingu samskipta innan sveitarfélagsins.</p>
<p>Starfsmarkmið 4.6: Íslenskukennsla fyrir útlendinga Ábyrgð: Langanesbyggð</p>						<p>Boðið var upp á íslenskukennslu fyrri hluta árs 2022, í samstarfi við Þekkingarnet Þingeyinga og fyrirtæki á staðnum. Full ástæða er til að fylgja því eftir með framhaldsnámskeiði, sem verður haldið um leið og framkvæmdunum í nýju samfélagsmiðstöðinni á Bakkafirði verður lokið.</p>
<p>Starfsmarkmið 4.7: Virkja íbúasamtök Bakkafjarðar. Ábyrgð: Íbúar.</p>				X		<p>Stofnað var hverfisráð sem er ákveðið skref á þessari braut.</p>

Samantekt á stöðu markmiða

Staða vinnu að markmiðum í verkefnisáætlun - samantekt

Staða vinnu að markmiðum Betri Bakkafjarðar	Fjöldi starfsmarkmiða	0%	25%	50%	75%	100%
Meginmarkmið 1: Sterkir samfélagsinnviðir	8				3	5
Meginmarkmið 2: Öflugt atvinnulíf	12	1		1	3	7
Meginmarkmið 3: Aðlandi ímynd Bakkafjarðar	7			2	2	3
Meginmarkmið 4: Skapandi mannlíf	7			4	2	1
	34	1	0	7	10	16

Frumkvæðisverkefni

- Heildarfjárhæð til ráðstöfunar: 61.070.000 kr.
- Fjöldi frumkvæðisstyrkja: 52 auk tveggja verkefna í tengslum við ferðapjónustu og veitingarekstur

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Alls
Fjöldi	8	9	8	10	13	12	52
Í vinnslu					1	6	7
Lokið	4	8	8	9	12	6	47
Hætt við	4	1		1			6

Dæmi um frumkvæðisverkefni

Dæmi um frumkvæðisverkefni

Dæmi um frumkvæðisverkefni

Önnur verkefni

Verkefnisstjórar hafa í samstarfi við Langanesbyggð á verkefnistímanum aflað málefnum Bakkafjarðar fylgis.

Dæmi eru:

- Störf í fjarvinnslu
 - Unnið að því að fá starf í náttúrurannsóknum
 - Ljósleiðaramál
 - Nýting á Skeggjastöðum
 - Styrkur úr Framkvæmdasjóði ferðamannastaða
 - Styrkur úr C1
-

Við þökkum góða áheyrn

Könnun á viðhorfum íbúa til samfélagsins á Bakkafirði og Langanesströnd í lok árs 2024 (íslenska, pólska og enska)